

Oponentský posudok

Na habilitačnú prácu

Autor: Mgr. Martin Timko, ArtD.

Názov: Soubor teatrologických historických textů a publikací, které habilitant editoval a redigoval

Oponent: prof. MgA. Jan Vedral, PhD.

Pracovisko/Profesionálne zaradenie: Divadelní fakulta AMU Praha /dramatik, dramaturg a divadelní pedagog

Mgr. Martina Timka, ArtD. mám tu čest znát a jeho činnost sledovat od roku 2009, kdy jsme se setkali v tehdejší pedagogickém týmu Katedry režie, dramaturgie a teatrologie na FDU AU v Banské Bystrici. Na tomto pracovišti jsem působil až do září roku 2020. Protože při habilitaci uchazeč dokládá nejen svou odbornou, ale osvědčuje také pedagogickou způsobilost, dovoluji mi nejprve charakterizovat Martina Timka jako vysokoškolského učitele. Zaslouženě, zajímavě a koncepčně přednášel studentům režie, dramaturgie a také herecké kapitoly z dějin světového a slovenského divadla. Všichni v našem profesním prostředí víme, že přednášet historii a teorii divadla kreativním osobnostem znamená vedle ohledu na fakta soustředit se zejména na to, jak inspirativní může být přínos tohoto poznání pro jejich tvorbu, jaký zájem o širší kontext vlastního, v případě studentů většinou nevyhraněného, ale o to víc do sebe zahleděného tvůrčího úsilí, dokáže přednášky a semináře vyvolat. Pedagog sám je pak sám konfrontován s efekty vlastních přednášek nejen při zkouškách či zápočtech, ale při samotné výuce kreativních předmětů. Timko se pedagogicky zapojoval, a to v míře větší, než odpovídalo jeho pověření školením bakalářských a magisterských prací, do seminářů a praktik dramaturgické, režijní a herecké tvorby. To, že obsah i formu svých přednášek dokázal flexibilně uzpůsobit takto získané zpětné vazbě, svědčí o jeho pedagogickém talentu. Osvědčil se také jako školitel diplomových úkolů našich studentů.

Na banskobystrické divadelní škole jsme jako důležitou součást výchovy divadelních profesionálů akcentovali nejen čtenářské, ale praktickou scénickou zkušeností podložené zvládnutí kánonu slovenské národní dramatiky. V tomto ohledu Timkovo pedagogické směřování odpovídalo jeho zaměření výzkumnému, vědeckému a publikačnímu. A konec konců i jeho praktické dramaturgii ve slovenských oblastních divadlech a jeho odborné činnosti v Divadelním ústavu.

Toto zaměření se projevuje i v souboru prací, předložených k dizertaci. Zřetelně je zde vidět, jak Timko navazuje na inspirativní vliv práce svých školitelů a tutorů, zejména doc. Jaborníka a prof. Sládečka. V Divadelních novinách jsem v rozsáhlejší, ale stále ještě jen novinové recenzi, ocenil Timkův (a Evy Kyselové) přínos pro věcné, nemytizované historické a teatrologické poznání ve studiích tvořících součást prvního i druhého dílu Dějin slovenského divadla. Důkladné zkoumání zdrojových faktů a jejich od ideologizování oproštěná interpretace přináší cenné poznatky, využitelné jak v další vědecké práci, tak v pedagogické činnosti.

Timko také nedokáže, ba ani nechce zakrýt svou potřebu osvětlovat, kontextualizovat, vykládat fakta a v dobrém slova smyslu takto popularizovat výsledky svých výzkumů. V jeho výkladu se občas vedle exaktního teatrologa probouzí k esejistice směřující praktický dramaturg a dramatik. To je patrné na jeho zaujetí osobností a tvorbou Jána Palárika. Vždyť kromě reprezentativního souboru díla tohoto klasika a odborných studií, jimiž toto dílo sám doprovodil, byl Timko i autorem inscenace trnavského divadla věnované Palárikově osobnosti. Spolu se zmíněným již Jánem Sládečkem

„palárikovali“ na slovenských jevištích vydatně oba, což se na první pohled může zdát v historických souvislostech vyrovnávání se slovenského scénického umění s podněty postmoderny jako tradicionalistická zpozdilost, ale jen do okamžiku, kdy si uvědomíme, že středoevropská postmoderní inscenace se po prvotních tvarově hybridních a obsahově „coolnes“ zaměřených autorských pokusech ustanovila právě na reinterpretaci, téměř derridovské dekonstrukci kanonických děl národních divadelních kultur a evropské kultury. Tím nechci zařadit Timka ani Sládečka do kohorty postmodernistických divadelníků, jen chci ozřejmit zjevně dobově aktuální kontext jejich palárikovských inscenací.

Za významný počín je třeba označit i Timkův výrazný autorský a výzkumný podíl na skvělé publikaci Ferdinand Hoffmann, kritik, dramaturg, režisér. Pro mě jako pro divadelního profesionála, který po letech vzdělávání se a praxe ve společném socialistickém státě začal teprve díky působení na Slovensku lépe poznávat skutečnou podstatu slovenského divadla, bylo toto seznámení se se zamlčovanou a rozporuplnou klíčovou osobností slovenské moderní inscenace právě tak objevné jako seznámení se s tvorbou Jána Jamnického. Věřím, že tato zásadní publikace umožní i další výzkum vzájemných vlivů, ale také specificky se vyhraňujících odlišností mezi českou meziválečnou divadelní modernou a vznikem autenticky slovenského scénického umění.

Posledním materiálem předloženým k habilitaci je Timkova monografie Král a služobník divadla, věnovaná životu, divadelnímu dílu a organizátorskému a politickému působení Andreje Bagara. Souhlasím se závěry, kterými text v doslovu hodnotí prof. V. Štefko. Jde o „střízlivou snahu“, jak živého a rozporuplného člověka, dramatického umělce z bytostné podstaty, zbavit jeho pomníkové strnulosti. Publikace má zřetelně popularizační cíl, který by, podle mého soudu, ještě žádal hlubší teatrologické propracování, zejména pokud jde o rozpoznání (a doložení) Bagárových státočinných a budovatelských činností po roce 1945, jejich kladů, ale také omylů a problémů. Chápu ovšem, že výzkum tohoto období je společensky delikátnější než zkoumání divadelnických osudů za Slovenského štátu. Jinak řečeno, věřím, že se Timko k zakladatelské Bagárově osobnosti ještě vrátí a umožní ji nahlédnout s takovou plasticitou, ukazující světla i stíny, jako se to daří v případě Hoffmanna a Jamnického.

Timkova práce v divadelním i akademickém prostředí je soustavná, prohlubující se, potřebná a perspektivní. Proto s dobrým svědomím doporučuji, aby mu byl po přednesení habilitační přednášky udělen titul docent v oboru Divadelní umění.

V Praze 16. ledna 2022

prof. MgA. Jan Vedral, PhD.